

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru strălănătate 400 Lei

Unitatea

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Pomenirea Dreptului

(dn.) Bunii credincioși din Riese, satul de naștere al lui Iosif Sarto, care avea să se stingă la 20 August 1914, ca Pius X, în faima sfințeniei, pe scaunul vârhovnicului Petru, și-au adus aminte că în 2 Iunie c. se împlinesc o sută de ani de la nașterea în veci binecuvântatului fiu al sâmbălilor lor, și au scris Sf. Părinte, prin eparhiotul lor din Treviso, că vreau să prăznuiască după puteri, modest și creștinește, centenarul acelei nașteri, aranjând un mic muzeu și ridicând o statuă a lui Pius X. Ideea a fost laudată de actualul Pontifex Roman și aprobată cu deosebită simpatie. Măta a fost de ajuns pentruca vestea să străbată în toate părțile globului, trezind pretutindenea călduri de sfântă însuflețire pentru o cauză în lămură cu amintirea sfântului Vicar al Domnului, precum la cele veșnice acum douăzeci de ani. S-au constituit, mai curând de cum s'ar fi putut gândi învea, în Italia, Franța, Spania, Belgia, Elveția, Anglia și cele două Americi, o mulțime de comitete ce s'au angajat să adune obolul celor buni și să contribuie astfel la realizarea cât mai grătuoasă a planului schițat cu excesivă modestie de inițiatorii din Riese.

Când prindem și notăm acest curent de căldură largă simpatie, nu se poate să nu ne oprim, și să nu ne gândim în trecut, cu ochii sufletului, în fața marelui Păstor, spre care se îndreaptă întreg acest curent. Subliniem cuvântul: Mare Păstor, pentru că Pius X asta a fost: desăvârșit păstor însuflețesc, în cea mai înaltă accepțiune a cuvântului. Cei unsprezece ani ai pontificatului său sunt ani de multiple și covârșitoare preocupări păstorale. Idealul său a fost cel al lui Pavel din Iarsul Ciliciei: Instaurare omnia in Christo, și cea mai tipică enciclopedică a sa, splendida: Exhortatio ad clerum. De numele acestui umil vlăstar din sârăcime și fost preot la sate se leagă atâtea mășuri înțelepte și directive sănătoase, cu adânci rezonanțe în lumea sufletelor: oprirea teatralismului în biserică, prin purificarea și reintroducerea cantului gregorian; demascarea și spulberarea îngrămădirii de erezii ascunse sub haina de înșelătoare scilpire a modernismului; intensificarea catehezei prin pilda proprie și sguduitorul strigăt de alarmă: Acerbo nimis; deschiderea largă a drumului lui Isus Euharisticul în sufletele și inimile, — îndeosebi a celor mici, — prin înălțarea Sacra Tridentina Sinodus; revederea Vulgărei; reintocmirea orilor canonice; codificarea Dreptului Canonic Apusean; cascada indulgențelor învoite de dânsul, — și atâtea altele, cât să nu poată fi înșirată. Prin Piu X a răsunat în toată vremea: Părintele, Sfântul și Pontificul, cum l-a caracterizat actualul Locțiitor al Domnului. „Anumiți oameni, — vorba ilustrului scriitor bisericesc Baudrillard, — și încă oameni de biserică, își pun încrederea în mijloace omenestii de acțiune și într-o prudență cu totul omenescă. Piu X era întru toate contrariul acestor oameni: el era în întregime supranatural. Dânsul toată încrederea și-o punea în Dumnezeu. Cuvintele pe cari îi plăcea să le repete în toate împrejurările, mici și mari: Deus providebit, erau vocea intimă și spontană a conștiinței sale. Reprezentant al lui Dumnezeu pe pământ, și Vicar al lui Isus Hristos, îi era cu neputință să nu se ocupe de lucrurile exclusiv din punct de vedere omenesc și politic: de aceea totdeauna întreba pe dânsul dela care știa că are și deprinde puterea de reprezentant al Lui în lume“.

Noi, Românii, am ocupat loc de predilecție în inima de sfânt a acestui Pontifex Roman: a răsunat biserică noastră în fruntea bisericilor ră-

Semnele vremii

Gânduri sugerate de ultimele pelerinajii la mănăstirile noastre

(+). Praznicul, din acest an, al Adormirii Preacuratei, a prilejuit neînchipuit de multe bucurii duhovnicești. Așteptat cu post și rugăciune, — pe alocuri zilnic cu paraclise împreunate cu cuvântări bisericești, — și sărbătorit cu întremătoare deprinderi sufletesti, cum sunt sfintele misiuni populare semnalate din atâtea părți, acest praznic s'a dovedit a fi unul dintre cele mai binecuvântate popăsturi ale anului nostru liturgic. Calmea valului de curățitoare și sfântă însuflețire mariană au format-o însă și de astădată revărsările de mulțimi cucernice în pelerinaje de proporții nebănuite, îndreptate spre mănăstirile închinat în chip deosebit Maicii Domnului.

Cetim rândurile informative, dela fața locului, și încercăm să pătrundem în psihologia mulțimilor ce unduiesc din toate părțile, dela munte și dela șes, din apropiere și din depărtări, spre punctele de gravitație: Bixad, Moiseiu, Nicula. Câtă lumină în aceste suflete, și câtă căldură în aceste inimi ce înfruntă oboseala drumului cași vrăjmășia vremii, numai să-și poată spune păsurile în fața Icoanei Preacuratei și să capete deslăgare și ușurare de remușcări lăuntrice acolo, în mănăstire, ori în aretul ei, pe petecul de pământ ce o împrejmulește și care-i socotit mai sfânt ca oricare altul!

Dar să trecem la câteva amănunte. Ținem seria alfabetică și începem, deci, cu mănăstirea Bixad. Numărul pelerinilor: bineșor peste 25,000, din județele: Sătmar, Sălaj, Someș, Bihor, Cluj. Nu mai puțin de 22 preoți au fost mereu înțuți în scaunele mărturisitorilor ziua și noaptea, până către orele 2 după miezul nopții. Numărul împărtășirilor: 6012. — Și să nu se uite două lucruri: fiind această mănăstire la frontieră, credincioșii nu pot veni aci decât dintr-o direcție; ș'apoi: tot atunci a fost și la mănăstirea din Moiseiu' maramureșan mare pelerinaj, unde, precum aflăm din notițele informative, au luat parte cel puțin 8000 de suflete

săritene; s'a îngrijit de creșterea numărului Românilor în Prop. Fide; se interesează efectiv de emigrații noastre din America; e cel dintâiu Papă care ne dă o biserică în Roma și creiază pe lângă Vatican postul unui reprezentant al nostru. Drept că i-s'a făcut cap de acuză din înfrînțarea nefericitei eparhii de Hăjdudorogh. Decât: cel dintâiu care a jelit acest lucru a fost chiar el, îndată ce a văzut că i-a fost înșelată bunacredința, și va fi în veci neuitată duioasa explicare ce a dat-o regretatului ep. Vasile Hóssu: „Figliuoli miei; mi hanno ingannato“. („Fiii mei, m'au tras pe sfoară“). După care a și admis apoi, prin rescript papal, revizuirea bulei odioase „Christi-fideles graeci“ și numai moartea l-a împiedecat să-și ducă la îndeplinire gândul. — Veșnică, și în veci binecuvântată, fie pomenirea lui!

nu numai din Țara lui Dragoș-Vodă, ci și din părțile Năsăudului și chiar și din Bucovina. Minunatul platou dela poala Pietrosului bătrân nici când n'a mai văzut atâta lume în plimbă sărbătoare, cu focul credinței neșarmurite în ochi, cum erau mille ce așteptau pe marelui arhieru Alexandru care, în pofida vremii rele și a urcușului anevoios, a ținut să fie în fruntea oștelor sale cuvântătoare și aci, vestindu-le El însuși, cu glas pe arhanghel, luminoase învățături de mântuire și deschizând cu această ocazie, pentru eparhia Sa, Anul Sfânt „extra Urbem“. Mărturisiri și cuminecări: peste 3000, dintre cari la 800 săvârșite de Arhierul însuși. Nicula n'a rămas nici ea mai pe jos. Păstorul cel mare, Preasf. Iuliu, încununat de 16 preoți, a avut mângăierea să slujască, să hirotoniască opt clerici, și să vestiască adevărul Domnului în fața unei mulțimi de peste 20,000 de credincioși, dintre cari a și cuminecat, personal, mai bine de o mie.

În lumina acestor fapte, cât de întemeiată apare splendida observație a d. Alexandru Lupeanu-Melin: „Unde se găsește condela pe lume, să poată ține în slove vraja dumnezească ce se coboară în sufletele pelerinilor pioși, într-o noapte și o zi de tiram la mănăstire? Și unde sunt condicile duhovnicești, cari să poată încreșta, cum se cuvine, foloasele sufletesti cu cari se întorc mulțimile dela un lăcaș de închinare, ferit de sgomotele și de vraștea păcătoasă a lumii?“

Lecția care se desprinde din considerarea acestor realități concludente e limpede: poporul nostru e dornic de viață sufletească mai pronunțată. Cătrele spre cari gravitează pentru a-și satisface mai din deplin această sete sunt mănăstirile, sufletul cărora sunt călugării. Și numai ei. Asta de așa, că nu pot fi supliți prin nime și prin nimic. Orice s'ar face, și orice s'ar spună.

La închelerea aceasta au ajuns și alții, nu numai noi. Așa pâr. Vasile Lupu din Crăclunelul Săculesc, fost de S. Măria-Mare în pelerinaj la Nicula. Scrise sine ira et studio, tot așa reproducem și noi câteva rânduri din impresiile Sf. Sale:

„Întru în mănăstire. Rămân mirat. Nu-mi vine să cred ochilor și urechilor: gălăgie ca'n mările bălăuri. Soldații schițează gesturi largi de amenințare. Văd doi pumni încheștați, și aud o voce aspră, de furie: al noroc că ești în mănăstire, că fi-ași arăta eu! Și soldatul împinge cu putere pe bietul creștin, care se vede că nu știa obiceiul și mergea spre Icoană pe alt drum, ca celalaltii.“

Am ieșit afară să mă dăurez, căci sufletul meu plângea. — Mănăstire bătrână, ce mă sprîjinești cu zidurile tale, fle-și lipsește ceva... Ești mlreasă; unde-și sunt mirii...

călugării? Unde sunteți, dragi suflete logodite cu mănăstirea și vieța ei, unde sunteți, ca să veniți și să cuceriți aceste mulțimi fără de număr, bune și blânde, să le cuceriți cu lumina proprie filinței voastre jertfită pe de-a-tregul și irevocabil suprafirescul, și nu cu forța brută a glasului și a brațelor?... Le-am trimis chemarea departe, pe aripa credinței, acolo unde sunt ei și de unde pot veni, dacă nu li-se pun piedeci poate anume căutate..”.

Căutate-necăutate, va da Cel de sus și, mai curând ori mai târziu, orice fel de piedeci din calea așezării călugărilor în mănăstirile cari le avem, și al ridicării altora, vor fi date la o parte. Pentru aceasta nu lipsește nici înțelegerea, nici bunăvoința. Indicația dorinței masselor e precisă, iar însemnătatea focarelor de pletate, cari sunt mănăstirile locuite de laculorilor lor de drept, nu scapă nimănui, nici sus nici jos. Și dacă sub acest respect nu s'a făcut încă tot ce se putea face, nu însemnează că se va purcede și pe viitor în aceeași ogașă. — Semnele vremii sunt prea ușor de descifrat și prea categorice ca să li-să mai pună cineva împotrivă. Să asaltăm numai cerul cu rugăcinni fierbinți, și nu va trece mult și va fi realitate și acest vis al sufletelor evlavioase: vom avea în toate eparhiile mănăstiri locuite de călugări cucernici, iradlind până departe razele focului sacru al iubirii lui Dumnezeu și al deapropelului până la jertfa de sine, aprinzând și pe alții de acest foc.

Ploaia darurilor sfinte. Așa se pot numi cu drept cuvânt misiunile populare. Pentru cei cari le cunosc, acest adevăr n'are lipsă de lămuriri. Cei cari nu le cunosc să lea parte la ele, și se vor lămurii.

Din rândurile informative ale p. canonic L. Vida dela Balamare aflăm că, în Iulie și August din acest an, în eparhia de Nord s'a ținut o serie întregă de atări deprinderi sufletești. Așa, în zilele de 19—24 Iulie, au fost misiuni populare la *Băița*, conduse de p. Ioan Medan din Măgureni. Mărturisiri și cuminecări: 283 (la parohiile ce urmează le vom notifica, simplu, în paranteză). Aici s'a făcut și recepția solemnă a membrilor Reun.-Mariane.

La *Remetea Chioarului* preot misionar a fost P. Gheorghe Marina, ieromonah dela Bixad (400); la *Surdești* P. Atanasie Maxim, egumenul dela Bixad (550); în filia *Drăgușani* p. Ioan Turdean din Săsari (218). În zilele de 4—7 August au avut parte de bucurii asemuitoare: *Dumbrăvița*, apostolia misionarului revenindu-l p. canonic L. Vida (625); filia *Vad*, cu P. Atanasie Maxim dela Bixad ca misionar (180), care în 6 August, seara, a vestit cuvântul Domnului și la Copalnic-Mănăstur; *Chilia*, unde a predicat p. franciscan Dr. Dominic Neculăeș (295) și *Dănești*, cu p. L. Gherghel ca misionar (500). *Săbișa* am menționat-o în rândul trecut.

În arhidieceză s'a făcut, tot atunci, același lucru mare și sfânt, în *Mura Mare*, opera apostolului vestitor de bine săvârșindu-o p. Iuliu Căpâlneanu, și în *Pinticu*, unde preot misionar a fost p. Iosif Pop din Galtiu. În ambele locuri credincioșii s'au apropiat de SS. Taine în număr coplesitor. Firește însă că și aici, ca pretutindenea, frații preoți din vecinătăți au dat și ei tot ajutorul la ascultarea mărturisirilor, contribuind astfel la reușita misiunilor a căror atmosferă au pregătit-o în prealabil preoții locali. — Bucuria lor, a tuturor, nu poate fi decât mare și plata lor multă la Domnul.

Exercițiile spirituale

— Reflexiile unui preot participant —

Viața preotului dela sat e o neîntreruptă trudă. O zoală fără sfârșit. Indatoririle pastorale, economice, sociale, catehetice, familiare izbutesc, uneori foarte curând, să macine nervii și să materializeze sfintele aspirațiuni ale apostolului celui mai idealist. Preotul cheltuește încontinuu din comoara desinteresului apostolic, până ce după ani și decenii, constată că a rămas doar' cu reverenda și ritul.

O reconfortare, o reîntinerire a sufletului e, prin urmare, necesară oricui. Preotul dela sat e îndeosebi.

Inceputul exercițiilor spirituale — al patrulea rând — m'a impresionat adânc.

Șirurile preoților în reverendă, meditațiile, rugile, mi-au reînviat clar icoana seminarului de odinioară. Câtă depărtare, Doamne, de atunci și până azi. Aveam impresia că sufletele acestor preoți, unii gârboviți și albiți de vitregia vieții, alții în floarea bărbăției, — tremur sub vraja, miracolul sf. exercițiilor, și aveam siguranța rodurilor bogate sufletești.

Câte binefaceri revarsă aceste exerciții! După „exercițiile“ obositoare, sau și exclusiv externe, amurșitoare a oricărei tresăriri sufletești, — aceste sf. deprinderi sunt adevărate balsamuri de bună mireasmă sufletească. Am uitat pe câteva clipe parohiile, necazurile, îndolențele „credincioșilor“ și tot nesfârșitul convoi deprimant al vieții; sufletele noastre plutesc, „in corpore“ în înălțimile spirituale ale catedralei, ale misionarului și ale Blajului sufletesc. Vestea preotului care în tot decursul exercițiilor — 4 zile — ține ajun strict — întărește impresia că trăim un minunat basm mănăstiresc.

... Dar trezirea brutală nu întârzie, chiar în decursul sf. exercițiilor. Trezire grea la realitatea crudă. Că, adevărat, exercițiile nu-și vor da rodul nici pe jumătate. După aproape 10 ani de exerciții suntem încă tot acolo, de unde am plecat. Nici un pas înainte. S'ar părea că deprinderile noastre sufletești sufer de o boală urită și incurabilă, oarecum organică.

Toată truda misionarului, toată influința binefăcătoare a capelei, vraja rugăciunilor — se opresc brusc și se întorc din ușa dormitorului, sau a grădinei: *Silențiul sacru nu se respectă cătuși de puțin!* Și nu numai atât, dar se vorbește par'că mai mult decât dacă n'ar fi interzis. Ba și mai mult: vorbăria degenează pân' la glumele și râsurile omerice ce vor rămânea celebre în răbojul „sacrelor exerciții“. Politică, economie, „vișuri“ și tot ce vrea, și mai ales ce nu vrea. Distracție preadeajuns pentru a nu mai recurge la adâncirea meditațiilor și pentru a le asculta superficial. Vieța a leșit ușoară la suprafață. Suntem în plină viteză, plină obișnuință.

Atunci de ce să mai ținem... exerciții spirituale?!.. Eu n'am venit, în seminar, pe o săptămână, să ascult „vișuri“ ironice; — cum

Foia „Unirii“

Din poezia populară

— note comparative —

(2) de Gh. I. Biriș

În cadrul poeziei *Zidăne Skadra* episodul menționat aduce o micșorare a efectului liric, micșorare produsă de cedarea destinului prin schimbarea condiției, destinul trebuind să-și urmeze cursul neîntârțit.

Regele Vukașin cheamă pe Radu zidarul, și Radu cheamă pe cei trei sute de muncitori, și încep zidirea. Dar clădirea se surpă din temelii. Atunci glasul Vilnei (zeței) se aude din munți: „Ascultă-mă rege Vukașin... voi sunteți trei frați și aveți trei soții credincioase. Cea care va veni mâine la Bolana să aducă mâncare muncitorilor, zidiți-o în temelii și acestea se vor întări și astfel veți putea zidi clădirea“. Regele spuse fraților săi cuvântul. Și fiecare se angajă pe Dumnezeu că nu va spune nimic soției sale, lăsând destinului jocul său. Dar atât Vukașin cât și voevodul Uglieșa își călcără cuvântul. Tânărul Golko, cel mai bun dintre ei, păstră secretul.

În ziua următoare, când trebuia să ducă prânzul, soția Regelui Vukașin îi zice cumnatei sale, soția lui Uglieșa: „Ascultă cumnată, o durere de cap mă împiedecă de a merge, tu

ești sănătoasă, du prânzul muncitorilor“. Aceasta, cunoscând secretul, se scuză că o doare mâna, mânănd-o la cumnata lor cea mai mică. Aceasta răspunde: „Eu aș fi fericită să te pot asculta, dar copilul meu nu-i scaldat. — Mergi, cumnata mea, zise Regina, și du prânzul muncitorilor, eu volu spăla copilul tău și cumnata noastră îl va scalda“. Iar tânăra nevastă plecă.

Am povestit amănunțit acest pasagiu, care destăinuie dedesubturile umbroase ale sufletului uman, fiindcă el umanizează oarecum balada. Omul acționează și răutatea lui sapă prăpăstii.

În balada românească lipsesc aceste două epizoade. Acțiunea se continuă direct, fără întreruperi, ca destinul inexorabil. E mai multă poezie, mai mult lirism. Din nebănuit, soarta își pregătește lovitura, iar omul calcă pe urme trasate. Ruga doar poate să înduplece pe Dumnezeu să urnească direcția destinului. Aici se intercalează pasagiul de neasemuită frumusețe, care lipsește în balada sârbească, cu ruga lui Manole:

— „Dă Doamne pe lume
O ploaie cu spume...
Apă să crească
Mândra să-mi oprească“...

În deosebi, în balada românească se observă mai mult simț artistic. O dozare a fragmentelor poetice făcută cu mai mult gust, ceea ce face ca poezia să pară tăiată dintr'o bucată. Poezia sârbească excelează însă printr'un amănunt vrednic de reținut:

Când soția lui Golko ajunse pe Bolana și Golko Mrnjavcevic o zări, îl cuprinse mila de soția lui și de pruncul din leagăn, care nu era decât de o lună, și durerea îi brăzdă obrații cu picuri calzi.

Ea se apropie de el și-i zise: „Ce ai, stăpânul meu, de-ți curg lacrimi pe obraz?“ — „O nenorocire, soția mea, am avut un măr de aur și l-am scăpat în Bolana, iată ce mă întristează și nu mă pot consola“. Și ea-i răspunde, necunoscând taina: „Roagă pe Dumnezeu și-ți va da alt măr mai frumos“. El se închise în sine și Radu meșterul și cei 300 de lucrători o duseră pe schele. Și ea credea că e un joc. Dar era joc primejdios; joc de-a moartea. Și rugă pe scumpul săi cumnat să-i aibă milă. El, însă, se împletiră în durere, căci zidul se înălța superb. Se adresă atunci soțului ei: „Nu lăsa, stăpânul meu bun, să mă omoare, tânără cum sunt; — mergi caută pe mama mea bătrână, mama mea este destul de bogată și tu vei putea cumpăra un sclav sau o sclavă pe care s'o zidești în temelii“. Și el tăcu... Când zidul se urcă la piept, imploră pe Radu meșterul să-i lase o deschizătură să-și scoată fațete să poată alăpta pe fiul ei, lova când îl vor aduce. Radu o ascultă. Și când zidul, ajunse la ochi îl rugă să-i lase o deschizătură să vadă casa sa albă când vor aduce și vor duce pe lova. Radu îl îndeplini dorința. Și-și alăptă copilul o săptămână, și apoi ochii săi se închiseră pentru veșnicie.

taie uneori ironia în propriu-i stăpân! — Am acasă destulă vorbărie, destul „cotidian“! Caut aici, la Blaj altceva, ce numai aici, și numai, la exerciții, se poate afla.

Dar așa, nu mă mir, că un confrate și-a luat, între altele, propunerea de a participa cât mai rar la aceste exerciții, mai mult lămești decât spirituale.

Oare nu s'ar afla leacul suprimării acestor vorbării, barem pe timpul sfintelor deprinderi sufletești? Oricum, bară-mi atâta mortificare se așteaptă dela oameni maturi, unii chiar bătrâni, și cu toții... preoți. Iar pentru cei cari nu înțeleg acest postulat al momentelor speciale pe cari i-e dat să le trăiască, ar trebui negreșit, să se găsiască și să se aplice măsurile ce se impun. — Altele ar fi atunci exercițiile, și altele și rodirile lor*).

Pr. Ioan Borza

† René Delforge. [La Namur (Belgia), vechiu centru de congres euharistic internațional, s'a stins, la începutul lui August a. c., René Delforge, directorul cotidianului „Vers l'Avenir“ (Spre viitor), președintele Asociației ziariștilor catolici din Belgia, precum și al Biroului internațional al Presei Catolice cu reședința în Paris.

Regretatul președinte aparține gardei eroice a ziariștilor catolici. Luptele și triumfarile lui sunt epice. Într'un timp când aproape nimeni nu voia să audă de suveranitatea lui Hristos și a evangheliei Sale în presa cotidiană din Occident, el proclamă cu toată puterea de convingere această suveranitate; într'un timp de profunde transformări sociale și politice, ca cele ce au precedat și urmat războiul mondial, el a arătat că o nouă ordine socială și politică nu e posibilă decât pe baza

*) Credița noastră este că p. B. vede lucrurile prin prismă prea întunecată. Avem însă nădejdi întemiate că nu va trece multă vreme și totul se va îndrepta în bine, cât să îndestulească toate exigențele. Și asta va fi când în clădirile din apropiata Obrejš se vor așeza călugări, cari vor ști să adepse acele clădiri de așa ca să fie camere separate pentru singuraticii participanți la exercițiile spirituale, cum se face în Manreze-le apusene. (N. R.).

moralei evanghelice: Ce ție nu-ți place, altuia nu face!

Grație acțiunii sale și a tovarășilor săi de muncă și de ideal, catolicismul a ajuns în Occident, în deosebi în Belgia, în planul prim al forțelor spirituale și morale.

S'a văzut aceasta în Bruxelles la 1930, cu ocaziunea primului congres internațional al Presei Catolice, congres unit și cu o expozițiune a acestei Prese, la care au participat peste 300 de jurnaliști catolici din aproape 40 de țări ale globului, precum și în Iunie 1933, cu ocaziunea pelerinajului Presei Catolice la Roma. Cel care a deschis micul congres ce a avut loc cu ocaziunea numitului mare pelerinaj și a purtat sfânta cruce în fruntea, lui în basilica San Pietro, a fost el.

Ziarul „Vers l'Avenir“ ce conducea la Namur era un ziar de idei, de studiu, de acțiune catolică, vie, energică, binefăcătoare. Cine s'ar fi gândit în anul trecut la Roma, când în cuvinte alege, scânteietoare de inteligență și de simțire caldă, făcea elogiu presei bune, că acesta e cântecul lui de lebedă?

Ca atâția frați latini din Apus, el a fost un sincer amic al patriei noastre. Cu adâncă emoțiune îmi amintesc propunerea ce ne-a făcut la Bruxelles, și pe care mi-a înnoț-o la Roma, de a întruni la București sau undeva în România noastră, pe membrii biroului internațional al Presei Catolice, pentru a da un impuls mai puternic acestei Prese și la noi.

Cu frățescă dragoste vărsăm și noi o lacrimă pe mormântul său. R. l. p. l. (I. Georgescu).

Mareșalul Lyautey și idealul călugăresc. Cotidianul necatolic „Le Temps“ aduce, din peana d. Vladimir d'Ormesson, o seamă de notițe extrem de mișcătoare în legătură cu participarea nemuritorului om de arme și de fapte, care a fost mareșalul Lyautey, la un concert muzical din mănăstirea Oblașilor de pe colina Stonului. După ce le-a mulțumit tuturor pentru aranjarea acelui foarte drăguț festival artistic, s'a adresat îndeosebi tinerilor călugărași:

„Vă uitați la mine? Sigur, vă ziceți: Acesta-i Lyautey. Unul din mareșalii Franței,

Un om care și-a petrecut viața pe drumuri ungi, a văzut lumea întreagă, a condus oștiri. a avut o țară întreagă sub ascultarea sa și, poate că, așa tineri călugărași cum sunteți, mai ales cel cari abia deacum încolo dacă veți îmbrăca halna monahicească, și cari aveți, încă, drumul deschis, poate că veți gândi: Vail ce viață aceasta în asemănare cu a noastră!.. Să fie cu puțință să rămâi între îngrădirile unei mănăstiri, ca să fărâmi la rugăciuni, când lumea e atât de vastă, atât de frumoasă, și atâtea de făcut acolo!.. Oh! Dumnezeu! Știu eu bine: Indochina, Madagascar, Africa, Marocul: ceva amețitor de atrăgător...

Și cu toate acestea eu, Lyautey, vă zic vouă: Dragi călugărași, viața voastră, regula voastră, rugăciunile și jertfele voastre, sunt tot așa de necesare, tot așa de rodnice, tot așa de mari, ca oricare altă creație din lumea asta. Vedeți: totul e echilibru, totul e ordine. Alături de acțiune vine meditațiunea. Alături de efortul exterior vine viața interioară. Alături de lupta împotriva elementelor și împotriva oamenilor, e lupta împotriva ta însuși. Vieța n'ar fi decât o nebunie incoherentă dacă n'ar regula-o spiritualitatea. Fără de oameni ca voi, oamenii ca mine n'ar însemna nimic. Prin urmare, vă dați voi seama, dragi călugărei, ce rol jucați voi pe pământ? În ceasurile negre de oboseală și de descurajare, — toată lumea are atari ceasuri și credeți că eu nu-mi am pe ale mele? — fără îndoială că se va întâmpla să vă întrebați uneori că oare n'ați făcut o nebunie când v'ați zăvorit între ziduri de mănăstire? Vă dați voi însă seama, dimpotrivă, în ce măsură sunteți necesari; mai mult: indispensabili, și că țineți un loc esențial în mașinăria lumii!“

Așa grăit-a mareșalul. Și toată asistența, cum notează d. Vladimir d'Ormesson, l-a ascultat cu răsuflarea reținută. La despărțire superiorul mănăstirii i-a șoptit, încetinel, la ureche: „Domnule Mareșal, Dumnezeu voastră în zece minute ați făcut pentru tinerii mei oblași mai mult decât ar fi făcut o sută de predicatori într'un veac“. După care cel căruia-i sunau aceste cuvinte și care avea să lase să i-se

dar fâțele curseră un an, — și s'a făcut un izvor făcător de minuni...

Același fapt se întâmplă în poezia românească, numai că Manole cu propria-i mână aduce jertfă destinului orb.

Sfârșitul poeziei românești e mai mareș. Jertfa capătă și alt sens. Domnul țării vine să se închine în mănăstirea cea nouă. Și întreabă pe meșterii Iscușiți dacă sunt în stare să clădească „altă mănăstire pentru pomenire, mult mai luminoasă și mult mai frumoasă?“ Ei răspund că pot oricând să zidească altă mănăstire mai frumoasă.

Cum o trăsătură caracteristică a Domnilor noștri vechi este păstrarea comorilor scumpe: icoane bătute în aur, biserici care să le păstreze numele prin veacuri, și niciodată întrecute, Domnul poruncește să strice schelele:

„Iar pe cei zidari,
Zece meșteri mari
Să mi-i părăsească
Ca să putrezească
Colo pe grindis
Sus pe coperis“.

Iar în locul unde a căzut Manole, artistul pe care l-a înfrânt desăvârșirea operii, care purta cu sine taina frumuseții, a izvorit:

„O fântână lînă
Cu apă puțină
Cu apă sărată
Cu lacrimi udată“.

3.

Stilizată, joc de imagini și ritm săltăreț, imn închinat destinului și morții, balada românească e mai frumoasă, mai măsurată în epizoade și cu mai mare ecou în sufletul cetitorului. Comunicarea intimă cu natura e una din caracteristicile individualității noastre etnice.

Descrierea naturii se întrepătrunde cu dialoguri vii și repetări sonore de versuri bine închegate, — care dau un farmec deosebit baladei. În poezia *Mănăstirea Argeșului* atențiunea întreagă se îndreaptă spre Meșterul Manole, care-și jertfește viața pentru a înălța dar frumuseții. Ingemănându-se cu piatra și strivindu-se cu ea — el a devenit simbol al celor învinși în lupta spre ideal.

Imagini de o prospețime și simplitate extremă: „soțioara lui, floarea câmpului“, întorsături de cuvinte și fraze cu rimă ciocănită și dură:

— „Măndre ciobănaș,
Din fluier doinaș,
Pe Argeș în sus
Cu turma te-i dus,
Pe Argeș în jos
Cu turma ai fost,
Nu cumv'ai văzut
Pe unde-ai trecut
Un zid părăsit
Și neisprăvit

La loc de grindis
La verde-aluniș?“

Toate acestea fac din balada românească o capodoperă de simțire și realizare artistică.

Balada sârbească, mai mult epică decât lirică, se distinge prin forma narativă, dramatizată prin dialog, de o simplitate seducătoare în gândire și execuție, culminând în acel suspin interiorizat, de un lirism tragic, desfășurat pe un plan simbolic: „Ce ai, stăpânul meu, de-ți curg lacrimi pe obraz? — O nenorocire, soția mea, am avut un măr de aur și l-am scăpat în Boiana, iată ce mă întristează și nu mă pot consola“. Centrul atenției îl ocupă soția lui Goiko, cea mai bună femeie, mai credincioasă soție, mai iubitoare mamă.

Privitor la stil cred că e bine să reproduc cuvintele lui Auguste Dozon „L'épopée serbe“ p. 68: „Limba sârbească este atât de dulce, încât unii au numit-o italiana limbilor slave, și ea este dotată cu o varietate de accentuare, și de intonație cu totul particulară, care n'are analogie în Europa decât în lituană“. Farmecul stilului îl poate simți însă numai un bun cunoscător al limbii.

Rezumând: În tratare, cele două poezii se deosebesc atât din punct de vedere al epizoadelor ce cuprind, cât și al naturii stilului. Lirismul ce încheie poezia română, ca și legătura cu natura, cu care s'a înfrățit dela nașterea sa, sunt trăsături caracteristice popoului nostru.

graveze pe crucea dela cap epifaful: „Lyautey, născut și mort în religionea catolică“, și nimic mai mult, a coborât din mânăstirea de pe colina Sionului tăcut, recules, fără să spună o singură vorbă însoțitorului său. (R. Negru).

Știri mărunte

Oaspe înalt. De Joi de după masă Blajul are un oaspe înalt: Preasf. Alexandru al Lugojului, venit să conferiască darul preoției câtorva clerici. Preasf. Sa e în chip special oaspele I. P. S. S. pâr. mitropolit Vasile toată vremea cât va petrece aici.

Vlădică unlt din Jugoslavia în vizită prin Banat. După ce a participat la congresul euharistic jugoslav din Becicherecul Mare, Preasf. Dionisie Njaradi, episcop unit de Krzvece, s'a abătut și în părțile Banatului nostru. Cum e de înțeles, înaltul Ierarh s'a oprit mai îndelungat la Lugoj, unde a fost oaspele Preasf. Alexandru Nicolescu, cu care a pertractat mai multe cauze bisericesti de interes comun. În cinstea ilustrului oaspe s'a dat o masă de gală, la care, înafară de autoritățile bisericesti, au luat parte și reprezentanți ai puterii civile.

Români, conferențind la Roma. La congresul catolic internațional al jurisconsultilor ce se ține la Roma în toamna a. c. sunt anunțate și două comunicări din România: una a d. Coroi, prof. la Facultatea de drept a universității din Iași despre: Influența creștinismului asupra Dreptului Roman începând din zilele împăratului Dioclețian, și alta a d. Valer Pop, președ. Agru-lui, fost ministru de Justiție, despre: Dreptul canonic și legile pozitive din România.

Studente austriace la Sf. Părinte. Un grup de două sute studente austriace au

Pe de altă parte, neprețuind cuvântul, ci gândul mare, acțiunea care se desfășoară în ecouri prelungi, poezia sârbească e mai mult epică decât lirică, mai umană prin acțiunile eroilor săi și mai aplecată spre digresiuni, cotituri pe drumul lirismului sincer și natural.

4.

Câteva rânduri și despre reflexul pe care l-a avut balada Mânăstirea Argeșului în literatura noastră cultă.

Elementul dramatic din această baladă: acea ezitare între iubire și datorie, între artă și viață, a atras pe scriitorii noștri. Octavian Goga, Victor Eftimiu, Adrian Maniu și Lucian Blaga s'au inspirat din această baladă în lucrări dramatice de mare înțută.

Simbol al poetului care se jertfește pentru arta sa, meșterul din baladă și-a găsit correspondent în viața modernă.

În cadrul piesei dramatice a lui Oct. Goga „Meșterul Manole“, satira a intervenit ca o nervură medială. Numai printr'un paralelism simbolic această piesă are dreptul să poarte titlul de „Meșterul Manole“.

Cel care a exploatat cu mai mult succes sensul intim al acestei balade a fost Lucian Blaga. Elementele mitice din literatura și credințele populare au devenit obiect de predilecție pentru acest poet. Balada mânăstirii, la Lucian Blaga, se amplifică cu multe elemente mitice, căpătând o rezonanță de lume veche, iubire și mister. Fraze cu răsuflete prelungi, în care cuvintele se înșiră grele și pline de sens, piesa Meșterul Manole a lui Lucian Blaga e singura care se apropie de baladă, crescând din ea și egalând-o în frumusețe...

(Sfârșit).

făcut, zilele trecute, o călătorie de studiu la Roma. În răstimpul petrecerii lor în Cetatea Veșnică și-au ținut de sfântă datorință să-și prezinte omagiile filiale Sf. Părinte. Au cerut și li-s'a acordat audiență Duminecă, în 19 August c., fiind însoțite de șasesprezece preoți, apoi de d. Cermak, ministrul Instrucțiunii publice din Austria, și o seamă de alte notabilități. În alocuția ce le-a adresat-o, Capul creștinătății le-a dat să înțeleagă că-i este bine cunoscută situația grea în care se află patria lor, și ca semn al iubirii Sale părintești a împărțit binecuvântarea Sa nu numai persoanelor prezente, ci și familiilor din care fac dănsese parte, patriei, guvernului și întregului popor austriac.

Facultatea de Drept dela Oradea trecută la Cluj. Împotriva tuturor protestelor, și a unui memoriu cu 15.000 semnături, stăpânirea a sîstat facultatea de Drept din Oradea, dependentă de universitatea din București, contopindu-o cu Facultatea de Drept a universității din Cluj și constituind, de-aci încolo, o singură Facultate de Drept cu sediul la Cluj și aparținând universității din Cluj. Decretul în cauză e publicat în „Monitorul Oficial“ din 22 August c. Potrivnicii acestui aranjament susțin că n'a fost necesitat din motive bugetare ci de interesul grupului liberal al profesorilor dela universitatea clujană cari mărindu-și tabăra cu cei dela Oradea, ar ajunge astfel la majorități în senatul universitar.

Locale. Duminecă viitoare, a patrusprezecea după Rusalii, va predica în catedrală pâr. Ioan Moldovan, canonic mitropolitan.

— Cu ziua de ieri s'a încheiat prima serie a exercițiilor spirituale preoțești din acest an. Condușe de pâr. Dr. Ioan Marianescu, canonic lugojan, au fost o adevărată vistierie de bunătăți duhovnicești pentru toți aceia dintre cei mai bine de o sută de participanți (o seamă de gremialiști, inclusive) cari au înțeles să folosiască după cum s'a convenit aceste zile ale harului.

Jubileul unul publicist. Atingând zilele acestea vârsta de 50 de ani, lumea care-l cunoaște și-l apreciază pe d. Iosif Eberle din Viena, a crezut de cuviință să sărbătorească pe acest cel mai strălucit publicist catolic austriac. Născut din familie de țărani, din Württemberg, d. Eberle a făcut studii filosofice, teologice, istorice și economice pe la diferite universități germane, și numai după aceea s'a apucat de scris. La vârsta de 30 de ani e colaborator la „Reichspost“. În 1918 redactează revista „Neues Reich“ iar acum nouă ani înființează puternica revistă săptămânală „Schönere Zukunft“ fuzionată cu „Neues Reich“ și una dintre cele mai de seamă publicații catolice ale lumii. Are și două lucrări mari și cu răsunset: Grossmacht Presse și Zertrümmert din Götzen! — Neamț, austriac și catolic în toate fibrele ființei sale, d. Eberle și-a câștigat drept la stima tuturor celor ce înțeleg să stimeze munca cinstită, înțeleaptă și întrepidă.

Dela rampă în mânăstire. Pasul acesta l-a făcut deunăzi mult sărbătorita artistă Maryse Wendling dela teatrul „Pegalle“ din Paris. Departe de a fi mulțumită cu strălucirile și bucuriile scenei, s'a simțit mai atrasă de lăcașurile păcii adevărate și ale vieții întru Hristos: de mânăstire. Acum e novită în mânăstirea „Notre Dame des Apôtres“ din Venisseux, lângă Lyon. De notat că Maryse Wendling calcă în urmele alor alte două actrițe franceze celebre: Ivonne Hautin și Suzanne Delorme, amândouă intrate, în ultimii doi ani, la benedictine.

Din bălăra național-socialistă. Porniți pe panta păgânismului, naziiști germani e fatal să alunece tot mai la vale. Agenția „Rador“ aduce acum știrea că în Germania svasticea a luat ființă o nouă comunitate religioasă, care se

întitulează „Comunitatea Nordică“. Noua sectă, păgână în lege, pune la baza sentimentului religios panteismul nordic și respinge idea de mântuire și de viață viitoare. — Adânc pe adânc cheamă...

+ Mircea C. Pop, notar public în Abrud, și bun credincios al bisericii noastre s'a stins, creștinește, din viață, în floarea bărbăției, la 21 August c. — Facă-i Părintele îndurărilor parte cu drepții!

Mulțumită. Curatorul bisericesc și poporul credincios din Petreștii-de-mijloc țin să mulțumiască și pe această cale d. Dr. Gheorghe Popescu, avocat în Turda, care a dăruit 500 Lei pe seama bisericii din numita parohie. Săracă și lipsită de mijloace, cum este această biserică, suma primită e cât se poate de binevenită. — Pr. Ispas Moldovan.

Convocare. În înțelesul Art. 22 din Statutele membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, — Astra, se convoacă la Adunarea generală ce se va ține în orașul Tg-Mureș, în zilele de Sâmbătă 8 Septembrie și Duminecă 9 Septembrie 1934. Programul Adunării: Sâmbătă, 8 Septembrie 1934. Ora 9 a. m.: Serviciul divin în bisericile românești din Tg-Mureș; Ora 11 a. m.: Ședința I. cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării generale; 2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor; 3. Inscrierea și salutul delegaților, autorităților și societăților culturale; 4. Raportul general al comitetului central pe 1933/34; 5. Alegerea a patru, diferite, comisiuni. După prânz: Ora 6 d. m. Ședința festivă a secțiilor științifico-literare; Conferința d-lui prof. Sextil Pușcariu despre „Perspective culturale“. Duminecă, 9 Septembrie 1934. Ora 9 a. m.: Ședința președinților de despărțăminte; Referatul I.: Dr. Vasile Ilea: „Școala țărănească“; Referatul II.: Dr. Ioan Bozdog: „Organizarea culturală-economică a satelor“. Ora 11 a. m.: Ședința a II-a cu patru puncte la ordinea de zi. Ora 5 d. m.: Continuarea ședinței președinților din despărțăminte. — Din ședința plenară a comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român „Astra“, ținută la 11 August 1934. Dr. Iuliu Moldovan m. p., președinte. Nicolae Băilă m. p., secretar.

*) Eventuale propuneri au să fie înaintate în scris, prezidiului Asociațiunii, Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6, cu 8 zile înainte de Adunarea generală.

Capitulul Metropolitan Blaj

Nr. 110—1934.

Publicațiune

În ziua de Joi 30 August a. c., orele 11 a. m., se va ține în localul Administrației Centrale Capitulare din Blaj — Piața Inoc. M. Klein, licitație publică cu ofertele închise și sigilate pentru darea în întreprindere a „Construirii morii sistematice și a casei turbinelor, conform planului, devizului și caietului de sarcini, cari se pot vedea în orele oficioase (8—12 și 3—6) în biroul Administrației Centrale Capitulare.

Termen de executare 3 luni, dela adjudecarea definitivă.

Deodată cu oferta se va depune și o garanță de 5% în numerar sau efecte garantate de Stat în valoarea lor de curs, după valoarea devizului de Lei 1.031.000.

La licitație se admit numai firme serioase cari pot dovedi, că au mai executat astfel de lucrări în condițiuni bune, reprezentând deplină garanție morală și materială, dovedind totodată cu Certificat dela Tribunalul respectiv, că nu sunt în stare de faliment.

După deschiderea ofertelor se va publica rezultatul, și se va proceda imediat și la o licitație orală.

Adjudecarea provizorie o face Administrația Centrală Capitulară imediat, — sub rezerva aprobării din partea Preav. Consistor Athlepiscesc, care hotărăște definitiv.

Garanța adjudecătorului provizor se va reține, iar a celorlalți se restituie numai decât. În caz de neconfirmare definitivă a ofertei adjudecătorului provizor nu poate avea alte pretenții, decât restituirea garanței depuse.

Blaj, la 7 August 1934.

Administrația Centrală Capitulară